În ultima parte a cărții, vocea autorului devine tot mai prezentă, iar atenția se direcționează de la bibliografie și literatură, spre maniera în care se poate fructifica didactic mitul lui Dracula. Autorul prezintă experiența sa de cercetător al acestui personaj și de profesor care urmărește efectul acestuia în rândul studenților și elevilor. Prin urmare, cartea nu se limitează la un conținut de factură analitică despre mitul Dracula, ci este conectată la realitatea în care elevii ori studenții percep lucrurile adesea în mod superficial.

În același timp, Marius Crișan sintetizează esența discuțiilor cu mai mulți profesori și cercetători străini preocupați de literatura și mitizarea aceluiași personaj: „M-a interesat, în mod special, cum este perceput acest subiect, din perspectivă didactică, în mediul universitar." (p. 238) Dintre aceștia, interviul cu profesorul Farkas Jenö din Budapesta este redat în totalitate. Discuțiile redate pe sistemul întrebare / răspuns au efectul de a schimba într-o mare măsură tonalitatea discursului de până acum și de a-i atribui o nuanță de oralitate, menită să completeze bibliografia lui Dracula. Cum s-a întâmplat cu toată literatura scrisă pe marginea acestei teme, și pentru tinerii studenți din diferite colțuri ale lumii, subiecte precum Transilvania, România, originea lui Dracula stau la baza conturării unui spațiu situat între ficțiune și realitate, fixat la granița dintre admirație de și percepție negativă.

Cartea se încheie într-o manieră deschisă, cu redarea interviurilor cu Farkas Jenö, Mircea Bradu și Dumitru Radu Popescu. Ținând locul unor concluzii, aceste discuții pun cititorul în fața unor conversații alerte, prin care mitul analizat își demonstrează amploarea și capacitatea de a se reconstitui în diverse forme.

Eliana Alina Popeți
Universitatea de Vest, Timișoara
România

Adrian CRUPA, **Identitate și alteritate în cultura tradițională**, Iași, Editura Tehnopress, 2011, 224 p.

Deși, la prima vedere, s-ar părea că există mai multe cărți despre conceptele *identitate* și *alteritate*, și cu toate că apar mereu multe articole având această tematică, volumul *Identitate și alteritate în cultura tradițională* de Adrian Crupa, de la Catedra de Literatura Comparată a Facultății de Litere a Universității „Al. I. Cuza" din Iași, vine să complinească o lipsă resimțită pe acest teren. Spre deosebire de abordările exclusiv sociologizante sau literaturizante, lucrarea imprimă o anumită perspectivă religioasă (aproape teologică și chiar teleologică), în sensul larg, al relaționării persoanei umane cu tiparele tradiționale ale viziunii asupra lumii și asupra divinității, precum și, mai specific, „stabilirea unui inventar terminologic adecvat menit să surprindă problematica identității/ alterității specifică societăților tradiționale." De aceea, demersul urmărit este de tip interdisciplinar, aspecte aparținând etnologiei, filosofiei, sociologiei, antropologiei și psihologiei întrepătrunzându-se în scopul propus. Autorul este preocupat, în acest context, de valorile culturile tradiționale, deoarece aceasta își are ca punct de plecare conștiința mitică, iar omul așa-zis primitiv deține unele date prețioase în sfera situării sale față de lume, față de sine, și față de forțele divine. De altfel, pe tot parcursul argumentării, *identitatea* și *alteritatea* nu sunt analizate separat, ci ca ambivalență sintetică *identitate/ alteritate*, pentru a defini permanent cadrele de gândire tradiționale, adică „totalitatea contextelor interioare și exterioare, universale, dar și individuale, fizice, dar și psihice (...)". Plecând de la solide referințe bibliografice, exprimând concepte și perspective cultural-științifice, dar și cultural-creștine (și dogmatice) asupra tematicii abordate, autorul explicitează terminologia tradițională cu referire la perechea

BDD-R60 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 20:55:07 UTC)

identitate/ alteritate, invocând nume de autoritate precum Martin Heidegger, Mircea Eliade, Victor Kernbach şi mulţi alţii. Astfel, subliniază în mod deosebit constantele fundamentale ale *fiinţei*, scris cu majusculă, punând în valoare conştiinţa armoniei perfecte, a complementarităţii şi unităţii fiinţei, dar şi necesitatea ordinii şi măsurii, a unei *rânduieli cosmice*.(Se cuvenea, de altminteri, să se realizeze şi o trecere tacită dinspre noţiunea de fiinţă către cea de persoană, ultima fiind pecetea definitorie a realităţilor tradiţionale româneşti, cât şi a celor aparţinând religiei creştine). *Trecerea* este o altă constantă, care „poate fi considerată principala cauză pentru care în gândirea tradiţională nu se poate discuta despre existenţă în accepţiunea modernă". Cât despre cunoaştere, autorul disociază între cunoaşterea pozitivistă/ empirică, cunoaşterea sau concepţia magică, şi concepţia sau viziunea teologică/ religioasă. Aici sunt preferate teoriile psihologice ale lui Jean Piaget, care pornesc de la reprezentările copilului despre lume şi viaţă, concluzionându-se în cele din urmă faptul că, parafrazăm, principala manifestare a organicităţii cunoaşterii tradiţionale o constituie caracterul *teandric*, în consecinţă un anumit dinamism în această privinţă, a „luării în posesie" a lumii. Permanent, Adrian Crupa aduce spre exemplificare, în mod adecvat, mostre ale gândirii populare, în vederea ilustrării acestor chestiuni – „Lumea asta nu-i a mea, cealălaltă nici aşa"; „Mintea ţi-e slabă, da' nu-i dată degeaba; pune-o în lucrare"; „Toate ce se petrec pe suprafaţa pământului să publică în ziare, da' ai văzut dumneata undeva scris că cineva a fost până unde a dat dă marginea unde se sprijină dă pământ ?"; „Dumnezeu l-a făcut ca să împodobească pământu' cu omul" ş.a.m.d.

O altă aserţiune, pertinentă, se referă la faptul că pentru omul modern, cunoaşterea asigură confort prin intermediul achiziţiilor tehnologice, iar pentru omul arhaic, tradiţional, confortul trebuie să fie însă de natură psihică şi să asigure *instalarea în cosmos*. În acest punct, universitarul ieşean reconsideră unele afirmaţii ale filosofului Vasile Tonoiu. În subcapitolul *Temeiurile cunoaşterii fiinţei*, cele trei coordonate principale ale analizei stau în legătură cu *întruparea* (sau, popular, împielităţarea), *interacţiunea* sau *experienţa vieţii* şi, nu în ultimul rând, cu pre-existenţa *limbajului*, a *mitului* şi a *culturii*. Semnele şi simbolurile, de pildă, trasează o traiectorie de la percepere la pricepere, adaugă cu fineţe exegetul. Cât priveşte modurile de cunoaştere, sunt reliefate cel puţin cinci aspecte: aspectul organic (datorită căruia gândirea primară, a copilului, se aseamănă întrucâtva cu gândirea primitivă, în sensul pozitiv al termenului), aspectul dinamic, cel concret şi cel magic, în viziunea respectivă luându-se mai ales în considerare faptul că lucrurile, înţelese în relaţia dintre ele, devin *lucrări*. A. Crupa stabileşte, totodată, în mod surprinzător, similitudini argumentate între paradigmele culturii tradiţionale româneşti şi schemele culturilor din areale mai îndepărtate (de exemplu, negri africani sau insulari), accentuând rolul raţiunii sintetice, intuitive, „amicale" prin extensie. În continuare, identifică unele din instrumentele cunoaşterii, afirmând următoarele: „Omul culturilor tradiţionale nu *instituie* legi pe care, ulterior, să le respecte, ci *descoperă* legităţi cosmice cărora li se supune, încadrându-se astfel în sistemul unitar al creaţiei". Mai departe, în subcapitolul *Reprezentările şi „legea"* (cu nuanţă morală), mecanismele profunde ale reprezentării sunt detectate cu ajutorul a două coordonate – *semnul*, ca formă primară de ordonare a reprezentărilor, şi *simbolul* – mostră semnificativă de ontofanie, dacă păstrăm cuvintele autorului. În fundamentarea modalităţilor tradiţionale de concepere a lumii un rol important îl deţine *imitaţia*, prin repetarea implicită a unor modele, în final ajungându-se la conturarea conceptului de *tradiţie*, observată în calitate de proces, în conţinutul propriu-zis, şi prin caracterul oral specific. Este aşadar de reţinut aspectul static al tradiţiei, care conduce la o *identitate colectivă* aparte, durabilă, tradiţia fiind şi un „mediu de existenţă şi transmitere al *memoriei sociale şi culturale*". Etno-antropologul evidenţiază în speţă identitatea culturală a oricărui grup etnic, precum şi o altă funcţie a tradiţiei, cea normativ/ orientativă. El descrie un model figurativ simplu, cultură, tradiţie obicei, care transpune anumite relaţii noţionale, şi în care primii doi termeni sunt interşanjabili, după părerea noastră. O potrivită nuanţare se aduce în ceea ce priveşte

BDD-R60 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 20:55:07 UTC)

diferențierea minimală dintre *obicei* și *datină*, relevând, pe de o parte, caracterul schimbător al obiceiurilor, față cu dimensiunea conservatoare, stabilă a datinilor, „care garantează firescul evoluției sociale", după cum se precizează. De altminteri, comparatistul mai consideră că se poate vorbi nu doar de tradiție, la singular, ci de mai multe tradiții; de la identicul eului omenesc, în accepțiunea lui E. Levinas, se poate ajunge deci la o identitate a eului românesc. Într-un subcapitol intitulat grăitor *Protoreprezentarea lumii* (*Reperele*), acestea din urmă constau, la nivel micro-structural, din insul întrupat (trupul), la nivel macro-structural se referă la *cer*/ văzduh, și, în cele din urmă, la *comunitate*, ca dimensiune socială a existenței. Se insistă, de asemenea, asupra unui „caracter continuu al întemeierii" și asupra unei „ambivalențe a noii existențe". Deși ar părea că nu are legătură directă cu universul cunoașterii, *trupul* reprezintă un alt element semnificativ, un reper de ordonare al lumii și al realității, dar și un model de organizare care instaurează micro-ordinea în micro-cosmos, după cum se menționează. Tot în acest sens, se accentuează simetria fundamentală între cosmos, casă și corpul omenesc, prezentă în tiparele gândirii populare. Cu toate acestea, „măreția impunătoare a cerului și aparenta sa imobilitate nu îl determină totuși pe omul tradițional să îl situeze dincolo de sfera creatului". În altă ordine de idei, dintre adevărații părinți ai copilului și nașii acestuia, părinții spirituali, pentru omul tradițional *nașul* este cel care „întemeiază" noua viață a celui botezat. Adrian Crupa consideră că, în societatea românească tradițională, legăturile dintre oameni, comunitatea în sine se bazează pe un spirit autentic de comuniune, de împărtășire din valorile sacre și general-umane. Spre sfârșitul cărții, amplificând din nou sfera de interes către realitatea socială tradițională, este elaborată iarăși o sinteză prin care se propagă, într-o oarecare măsură, trăsături de la individ, apoi la ins, și în final, la persoană, ipostaza supremă a unității morale. În concluzie, *pattern*-urile culturale ale identității comunitare sunt identificate după cum urmează – sângele, instinctele, sentimentele, cutumele, riturile, religia și memoria colectivă. În ansamblu, acest volum adresează în mod intrinsec o întrebare actuală referitoare la „viabilitatea" individului modern, care se pare că se universalizează prin de-localizare, prin globalizare, spre deosebire de „rezistența" specificului identității omului tradițional, caracterizat printr-o conștiință comunitară puternică, precum și printr-o subtilă capacitate de a se integra în ceea ce se numește rânduiala cosmică.

Amalia Drăgulănescu
Institutul de Filologie Română „A. Philippide", Iași
România

Jonathan CULPEPER, **Impoliteness. Using Language to Cause Offence**, Cambridge/ New York/ Melbourne: Cambridge University Press. 2011, 292 p.

The volume belongs to the Cambridge University Press Studies in Interactional Sociolinguistics Series. Besides presenting the development of impoliteness studies within the area of sociopragmatics, it introduces original research which aims to cover certain underdiscussed aspects of this field.

Starting from the introduction, the author carefully highlights the scientific complexity of impoliteness research as a multidisciplinary field, encompassing disciplines as social psychology, sociology, anthropology, conflict studies, and especially sociopragmatics. The multidisciplinary approach is maintained throughout the volume, by certain references to findings from studies outside the area of pragmatics. Besides, as previous works in the area

BDD-R60 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 20:55:07 UTC)